

याह स्त्री या-हच् । १ देवरपत्न्याम् (या) अमरः । यातरो
यातरः । तृन् । २ गन्तरि लि० । यातारो यातारः ।
यात्रा स्त्री या-त्रन् । १ जिगीषवा रात्रां गमने अमरः
२ गमनमात्रे १ देवोद्देयेनोत्सर्गभेदे रसयात्रादौ ४ या-
त्रने च मेदि० । ५ उपाये विभुः यात्रादिनादिकं सु० लि०
यात्राप्रकरणे दृश्यम् । [हिते नयात्रादौ च ।
यात्रिक लि० यात्रायै हितम् । १ एतन्ने २ उपाये ३ गमन-
यायातय्य न० तथा तद्रूपस्त्रीचित्तम् अश्वयी० तस्य भावः
चरन् । यद्वस्तु यथा भवितुं युक्तं तस्य तथाभावे ।
याथार्थ्य न० यथावच्छेद भावः । सत्यत्वे वास्तविकत्वे । [अमरः
यादःपति पु० यादसां लज्जन्तूनां पतिः । १ वरुणे २ वसुदे
यादव पु० वदोगोत्रापत्यम् । १ यद्वर्षे स्त्रियां ङीप् ।
२ तत्प्रधाने त्रीकण्ठे पु० शब्दर० । यदुनामिदम् अच्
१ गोमहिषादिके धने न० अम० २ दुर्गायां स्त्री लिङा० ङीप्
अदस् न० वा-असन् डक् च । लज्जन्तुनाम् अमरः ।
यादसांनाथ पु० इत० अलङ्कारमा० । १ वरुणे २ वसुदे
२ वसुदे च अमरः । यादसांपत्यादयोऽप्यत्र ।
यादृच(श)(श्) लि० यस्यैव दर्शनस्य वदु+दृग्-कन् (ट)
क्रिप् वा । यद्वचदृशे यथाविधे । टात्तात्तु स्त्रियां ङीप् ।
यादृच्छिक लि० यदृच्छया आगतः ठक् । यदृच्छया प्राप्ते ।
यान न० या-भावे ल्युट् । १ गमने उपचिंतयकः रात्रः मूढ-
रात्रादिरक्षां कृत्वा रिपोरास्तन्दाय २ गमने च अमरः ।
चरणे ल्युट् । १ गमनसाधने रथादौ अमरः ।
यापन न० या-चिच्-ल्युट् । १ काबादेः चेषणे हेमच० ।
२ निरचने च मेदि० ।
याप्य लि० या-चिच्-ल्युट् । निन्द्ये २ अधमे अमरः ।
१ चेषणीये मेदि० । निःशेषनप्रतिपाद्ये उपशमनीये
३ रोगभेदे च भावप्र० तत्र तद्वचसादिकमुक्तं यथा
“यापनीयन्तु तं विद्यात् क्रियां धारयते हि यः ।
क्रियावान्तु निवृत्तावां वदो यच्च विनश्यति । प्राप्ता
क्रिया धारयति सुखिनं याप्यमातुरम् । प्रपतिष्य
दिवागारं लक्ष्मीं यत्नेन योजितः । बाध्या याप्यत्वं
मायान्ति बाध्याबाध्यायतां तथा । मूलि प्राधान्या-
ध्यास्तु नराध्यामक्रियावताम्” ।
याप्ययान पु० बाध्वां ज्ञेयं कुर्वितं वा पदगुण्यत्वात् इतर-
माह्वत्वाद्वा यानम् । (महाभाषा) शिविकायाम् अमरः ।
याम पु० यम-चञ् । १ यमने मेदि० । १ प्रहरे च अमरः ।
“बाधो यातृशेषाणि नायाता” इति बा० द० ।

यामनीष पुं स्त्री० बाधे चोभोऽस्त्व । १ कुकुटे शब्दच० स्त्रियां
ङीप् । २ चटिकावन्तभेदे स्त्री लिङा० ।
यामल न० यमल+कार्त्तवेऽच् । १ युगले हेमच० । २ तन्त्र-
शास्त्रभेदे च । “हृदित्वं ज्योतिषाख्यानं निवृत्तय-
प्रदीपनम् । क्रमसूत्रं वरुणभेदो जातिभेदस्तथैव च ।
युगधर्मश्च संख्यातो यामलकाटवचनम्” । तत्तु
चटविधम् “आदियामलं त्रय्यायामलं २ विष्णुयामलं २
ब्रह्मयामलं ३ गणेशयामलम् आदित्ययामलम् ४ च इति
पाराशीतन्त्रम् । अस्य वन्द्यादित्यनपि तत्तार्थे ।
यामवती स्त्री बाधाः बहवः तित्वसंख्यायुताः सन्त्यस्यां भूमि
मत्तु मल्ल वः ङीप् । १ रात्रौ राजनि० २ हरिद्रायाश्च
यामाह पु० जावां माति तृच् पुनो० जापातुगद्वावे शब्दर०
यामि स्त्री यम-इत् । १ कुबजियां २ भगिन्यां अन्तःस्व-
यादौ रभसः । “वा(जा)मयोयानि गेहानीति” मनुः ।
१ रात्रौ शब्दर० २ यमपत्नीभेदे वज्रि० “यमवती वसु-
धामिर्लम्बा भातुर्मदवती । वद्वत्ता च मूढतां च बाध्या
विद्या च नागतः । धर्मपत्न्यो दय त्वेतासाक्षपत्यानि
मे शब्द” ।
यामित्र न० ज्योतिषोक्ते चमराग्निभ्यां वसन्ति स्थाने ।
यामित्रवेधः पु० यामित्रे चमनस्थाने वेधः पापमहर्षयोगः ।
विवाहादौ वन्द्ये “पापात् चमननः यथो” इत्याद्युक्ते
योगभेदे उपवसनशब्दे १२६७ पु० दृश्यम् ।
यामिनी स्त्री बाधाः लिङसंख्याताः सन्त्यस्य बाहुल्ये इति ।
१ रात्रौ २ हरिद्रायाश्च अमरः । [रजनीयादयोऽप्यत्र ।
यामिनीपति पु० इत० । १ चन्द्रे शब्दर० २ वर्षपूरे च ।
यामी स्त्री यमलोचम् यमो देवताया वा तत्त्वोयं वां अच्
ङीप् । दक्षिणस्यां दिशि २ यमसम्पत्तिन्यां प्रातःप्रायां ३ भ-
रणीतारायां च । यामि+वा ङीप् । ३ यामिशब्दार्थे च ।
यामुनेष्टक न० यमनायां भवं यासुनं तद्विष्टकम् । सीवले
जटा० तस्य जम्बूत्वात् वासुनजसद्वत्त्वात्तत्त्वम् ।
याम्य पु० बाधो दिक् निवासोऽस्त्व इत् । १ अगस्त्ये २ चन्दन-
हृदये च मेदि० । वनोदेवताया तस्योदं वा अय्य । १ यम-
सम्पत्तिनि लि० ३ भरणीनक्षत्रे च ज्यो० ४ दक्षिण-
देशस्ये लि० ।
याम्यायन न० याम्यायाम् अयनं अर्थस्य गतिः । सूर्यस्य
दक्षिणावने तदाधारेण दयेः अगस्त्यकालितः परेण
षट् स मासेषु च । [राजनि० ।
याम्योद्भूत पु० बाधो दक्षिणदेशे पङ्क्तः । नीतिशब्दश्चे